

**EURONOVICE O IZOBRAŽEVANJU NA PODROČJU
POSEBNIH POTREB
IZVOD ŠT. 19**

V TEM IZVODU ...

SPOROČILO DIREKTORJA	2
NOVICE EVROPSKE AGENCIJE ZA RAZVOJ IZOBRAŽEVANJA NA PODROČJU POSEBNIH POTREB	3
1. NOVA SPLETNA STRAN AGENCIJE	3
2. VODIČ ZA VIŠJE IN VISOKOŠOLSKO IZOBRAŽEVANJE.....	3
3. OCENJEVANJE V INKLUZIVNIH OKOLJIH	4
NOVICE DRŽAV ČLANIC AGENCIJE	6
4. DANSKA – SKUPNI UKREP: SPODBUDA ZA INKLUZIJO	6
5. GRČIJA – NEDAVNE REFORME V GRŠKEM IZOBRAŽEVALNEM SISTEMU	6
6. ŠPANIJA – ‘TOTS MÚSICS, TOTS DIFERENTS’ (VSI GLASBENIKI, VSI RAZLIČNI)	7
7. FRANCIJA – DVE NOVI INOVATIVNI POBUDI ZA RAZISKAVE IN USPOSOBLJANJE.....	8
8. PORTUGALSKA – UREDNIŠKA POLITIKA SPODBUJA VEŠČINE PISMENOSTI	9
9. ISLANDIJA – UNIVERZITETNI PROGRAM ZA ŠTUDENTE Z INTELEKTUALNIMI PRIMANJKLJAJI.....	9
10. ŠVEDSKA – VSAKDANJE ŠOLSKO ŽIVLJENJE ZA UČENCE S TELESNIMI INVALIDNOSTMI; ETNOLOŠKA ŠTUDIJA.....	10
11. LUKSEMBURG – NOVA ‘TEMELJNA ŠOLA’	11
12. BELGIJA (FLAMSKO GOVOREČA SKUPNOST) – PREDLOG ZA NOV UČNI PODPORNI OKVIR.....	11
13. NEMČIJA – RATIFIKACIJE KONVENCIJE OZN O PRAVICAH INVALIDOV	12
14. ZDRUŽENO KRALJESTVO (ANGLIJA) – USPEH ZA VSE: IZBOLJŠANJE REZULTATOV OTROK IN MLADIH S POSEBNIMI IZOBRAŽEVALNIMI POTREBAMI IN INVALIDNOSTMI.....	13
INFORMACIJE O IZDAJI	14

SPOROČILO DIREKTORJA

Dragi bralci,

V pričujočem izvodu EuroNovic boste našli zanimive primere novih pobud v naših državah članicah, kakor tudi najnovejše novice Agencije.

Upam, da bodo informacije za vas zanimive in koristne!

Če pa želite izvedeti več, upam, da si boste vzeli čas in obiskali našo novo spletno stran, kjer boste lahko na tekočem o podatkih držav članic in o najnovejši zakonodaji ter političnih pobudah širom po Evropi. Lahko si pogledate tudi rezultate raziskav, ki jih izvajamo v imenu naših 27 držav članic.

Prav v teh trenutkih se dogaja toliko zanimivih stvari, da vseh na tem mestu ne morem opisati, naj pa omenim nekaj najpomembnejših:

Ravnokar smo zaključili pomembnejši tematski projekt o enem najbolj perečih problemov, s katerimi se trenutno sooča Evropa: kako obvladati 'Večkulturno različnost in izobraževanje na področju posebnih potreb'. Istočasno se zaključujeta še dva projekta – v enem smo proučevali, kakšen napredek so naredile države na področju 'Zgodnje obravnave v otroštvu', v drugem pa smo se trudili razviti niz 'Kazalnikov za pogoje inkluzivnega izobraževanja' na evropski ravni. Trenutno so projekti v zaključni fazi in v naslednjem izvodu EuroNovic vam bomo o njih posredovali več informacij.

Letos smo začeli s projektoma, ki raziskujeta dve prednostni področji naših držav članic. Eden se osredotoča na 'Izobraževanje učiteljev za inkluzijo' ter vključuje predstavnike Evropske komisije in Mednarodni urad za izobraževanje pri UNESCO kot sodelujoče opazovalce. Drugi projekt izvajamo skupaj s Cedefop-om in OECD-jem, in sicer na temo 'Poklicnega izobraževanja in usposabljanja'.

V letu 2010 nameravamo sodelovati s Sekretariatom UNESCO, z gibanjem Izobraževanje za vse, in razviti bazo inovativnih primerov politik in prakse inkluzivnega izobraževanja. Primeri bodo ponazarjali ukrepe politik, ki so navedeni v UNESCO-vem dokumentu 'Politične smernice o inkluziji v izobraževanju'.

Pomemben dogodek pa bo v naslednjem letu tudi mednarodna konferenca, ki jo bosta v času španskega predsedovanja Evropski uniji, in sicer v mesecu marcu, organizirala Agencija in špansko Ministrstvo za šolstvo. Konferenca bo obravnavala dosedanje izboljšave v inkluzivnem izobraževanju z ozirom na cilje Lizbone 2010. Istočasno je naš cilj tudi izmenjava izkušenj na tem področju z latinsko ameriškimi državami.

Upamo, da bo pričujoč izvod EuroNovic o izobraževanju na področju posebnih potreb za vas zanimiv. Kot vedno nas zanima vaš odziv nanj. V kolikor nas želite kontaktirati, so na koncu izvoda v ta namen navedene vse potrebne informacije.

Želimo vam prijetno branje!

Cor Meijer

Direktor

NOVICE EVROPSKE AGENCIJE ZA RAZVOJ IZOBRAŽEVANJA NA PODROČJU POSEBNIH POTREB

1. NOVA SPLETNA STRAN AGENCIJE

Lansko leto je Agencija oblikovala popolnoma novo spletno stran, ki smo jo dali v uporabo spomladi 2009!

Delo je bilo opravljeno skupaj z Inštitutom za učno in raziskovalno tehnologijo (ILRT) pri Univerzi v Bristolu, Združeno kraljestvo (Anglija) <http://www.ilt.bris.ac.uk/>. Izvedli smo analizo online ankete o zadovoljstvu uporabnikov in zbrali informacije predstavnikov držav članic Agencije. Rezultate smo uporabili pri razvoju strukture in dizajna nove spletne strani.

Na osnovi predlogov uporabnikov so zdaj na voljo naslednje novosti:

- Razdelek Novice smo razširili in vključili vanj naše glasilo EuroNovice, sporočila za javnost in elektronsko oglasno desko. Najnovejše postavke v razdelku so na voljo tudi na domači spletni strani, kjer se uporabniki lahko vpišejo, če želijo biti obveščeni o novicah Agencije;
- Vse informacije držav članic so zdaj neposredno dostopne z domače spletne strani ali potom interaktivnega zemljevida;
- Na vsaki strani, posvečeni posamezni državi članici, so navedene vse razpoložljive publikacije v nacionalnih jezikih z vsemi pomembnimi povezavami;
- Spletna stran vsebuje zdaj tudi iskalno funkcijo, ki uporabnikom omogoča hitrejše iskanje specifičnih (zanje pomembnih) informacij;
- Dostopnost do spletne strani je izboljšana in je v skladu z uporabniškimi priporočili W3C.

Vse bralce vabimo, da si podrobno pogledajo našo novo spletno stran: www.european-agency.org

2. VODIČ ZA VIŠJE IN VISOKOŠOLSKO IZOBRAŽEVANJE

<http://www.european-agency.org/agency-projects/HEAG>

Spletno področje Vodič za višje in visokošolsko izobraževanje (HEAG) predstavlja enkraten vodič za invalidske podporne storitve v višjih in visokošolskih ustanovah po Evropi.

HEAG nudi različne vrste informacij za študente z invalidnostmi, ki nameravajo študirati v tujini. Namen vodiča je pomagati študentom in strokovnjakom, ki študentom pomagajo, da se lažje odločajo o možnih študijskih programih in izmenjavah.

Pri zbiranju pomembnih informacij so sodelovali projektni eksperti iz 26 držav članic Agencije, Hrvaške in Slovaške. Informacije so dostopne:

- Preko strani o posameznih državah, kjer so na voljo specifične informacije o višjem in visokošolskem izobraževanju v dotični državi;
- Preko podatkovne baze HEAG, ki omogoča uporabnikom iskanje specialnih storitev in pomoči v zvezi z dostopnostjo za študente invalide do višjega in visokošolskega študija v vsaki od držav.

Na straneh posameznih držav so navedene informacije o pomoči študentom z invalidnostmi, nacionalni pristop k višjemu in visokošolskemu izobraževanju in invalidnostim, kot tudi kontaktne informacije o ključnih osebah – vključno s projektnimi eksperti HEAG – v državi, ki ste jo izbrali.

Poleg tega lahko poiščete tudi specifično ustanovo in razpoložljive službe za pomoč invalidnim osebam, in sicer preko neposredne povezave s podatkovno bazo. Vse informacije so na voljo v angleščini in v jeziku države, na katero se informacije nanašajo.

Informacije v podatkovni bazi se bodo posodabljele vsake dve leti.

Za več informacij kontaktirajte: heag@european-agency.org

3. OCENJEVANJE V INKLUZIVNIH OKOLJIH

Več kot 150 udeležencev, predstavnikov 27 držav, se je udeležilo konference 'Ocenjevanje v inkluzivnih okoljih', ki sta jo 23. in 24. oktobra 2008 v Limassolu na Cipru skupaj organizirala Cipersko ministrstvo za šolstvo in kulturo in Evropska agencija za razvoj izobraževanja na področju posebnih potreb. Konferenca predstavlja zaključek triletnega dela na področju politike ocenjevanja in praks, ki podpirajo inkluzijo v rednih šolskih okoljih.

Projekt 'Ocenjevanje v inkluzivnih okoljih' se je začel leta 2004, ko so člani predstavniškega odbora Agencije identificirali 'ocenjevanje' kot skrb vzbujajoče področje za razvoj inkluzije. Projekt Agencije je potekal v dveh fazah: 1. faza (2005-2006) in 2. faza (2006-2008). V prvi fazi, kjer je sodelovalo 23 držav, je bil poudarek na osnovnošolskem izobraževanju. V drugi fazi projekta, v kateri je sodelovalo 26 držav, pa je bilo zajeto tudi ocenjevanje v srednjem izobraževanju.

Med prvo fazo so udeleženci projekta skušali razjasniti pomen izraza 'inkluzivno ocenjevanje'. Po temeljiti analizi dokumentov o politikah in po razpravi o trenutni praksi, so se končno dogovorili o enotni definiciji.

Pristop k ocenjevanju v rednem šolskem okolju, kjer sta politika in praksa oblikovani tako, da v največji možni meri spodbujata učenje vseh učencev. Celosten cilj inkluzivnega ocenjevanja je, da morajo vse ocenjevalne politike in postopki podpirati in izboljševati uspešno vključevanje in sodelovanje vseh učencev, ki so ranljivi za izključitev, vključno tistih s PIP.

Druga faza je predstavljala obiske v petih izobraževalnih okoljih z inovativno inkluzivno ocenjevalno prakso: Okrajni center za vire Reutte na Tirolskem, Avstrija; šola Peder Lykke v sodelovanju z izobraževalno in psihološko svetovalno službo (PPR) v Københavnu, Danska; šole v okrožju Montluçon, Francija; državna ambulanta za slabovidne, LFS-Schleswig, Nemčija in šola Cavendish, Runcorn, ZK (Anglija) ter njihovi šolski partnerji v rednem izobraževanju. V času dveh obiskov na vsaki lokaciji so si projektni eksperti iz držav članic imeli priložnost ogledati šolska okolja in razpravljati o ocenjevalnih praksah.

Bistvena ugotovitev projekta je bila, da moramo inkluzivno ocenjevanje videti kot stalen proces, ki vključuje učitelje na rednih šolah, starše in učence, ne pa samo strokovnjake izven redne učilnice. Pristopi, metode in orodja ter vsi, ki delajo na tem področju, morajo biti oz. morajo delovati skladno s prepričanjem, da je inkluzivno ocenjevanje temeljni del procesa učenja in poučevanja.

Druga pomembna ugotovitev projekta je povezana s konceptom ocenjevanja za učenje in kako bi to lahko uporabili pri ocenjevanju učencev s PIP. Obstajajo dokazi, da temelji ocenjevanje za učenje za učence s PIP ali za tiste brez PIP na istih načelih in da je edina

razlika pri ocenjevanju za učenje v bistvu v vrsti orodij in ocenjevalnih/komunikacijskih metodah, ki jih učitelji uporabljajo.

V projektu je bil dosežen sklep, da je ocenjevanje bistvenega pomena za razvoj inkluzivnega izobraževanja in da morajo oblikovalci politik in praktiki svoje politike in prakso videti v luči načel inkluzivnega ocenjevanja.

Informacije o glavnih ugotovitvah projekta so na voljo v različnem gradivu Agencije, vključno s poročilom *Ocenjevanje v inkluzivnih okoljih – ključni problemi za politike in prakso*, v katerem so predstavljeni glavni rezultati prve faze projekta in kateri temeljijo na informacijah o ocenjevalnih politikah in praksah v 23 državah. K poročilu je priložen letak s povzetki.

Poleg tega je na voljo tudi vrsta krajših dokumentov za razpravo, ki jih lahko snamete s spletne strani Agencije:

Izvajanje inkluzivnega ocenjevanja – oblikovalci politik in praktiki pripovedujejo o svojih izkušnjah in praksi, kar je osnova sintezi ključnih problemov pri izvajanju inkluzivnega ocenjevanja.

Ocenjevanje za učenje in učenci s posebnimi izobraževalnimi potrebami – govori o konceptu ocenjevanja za učence in kako ga lahko uporabimo v izobraževanju učencev s PIP.

Uvodni kazalniki za inkluzivno ocenjevanje – vrsta uvodnih kazalnikov in z njimi povezani predpogoji, ki jih lahko uporabimo za ugotavljanje narave in razvoja politik inkluzivnega ocenjevanja, postopkov in praks.

Ciprska priporočila o inkluzivnem ocenjevanju – rezultati razprav in skupnih ugotovitev predstavnikov posameznih držav, udeležencev konference, ki jo je v oktobru 2008 v Limassolu organizirala Agencija. Predstavljajo skupna priporočila evropskim oblikovalcem politik za razvijanje ocenjevalnih postopkov, ki so potrebni za inkluzijo. *Ciprska priporočila* je ciprski Minister za šolstvo posredoval vsem ministrskim kolegom v Evropi.

Spletno področje ocenjevanja v inkluzivnih okoljih – (<http://www.european-agency.org/agency-projects/assessment-in-inclusive-settings>) vsebuje vsa gradiva, zbrana v triletnem projektu. Vsebuje tudi informacije o imenovanih ekspertih, ki so v projektu sodelovali in zbirko gradiv 1. in 2. faze projekta. Poleg zgoraj omenjenega gradiva vsebuje še:

- *Celotna poročila posameznih držav*, označena s ključnimi izrazi, o katerih smo se v projektu dogovorili;
- *Matriko priporočil*, ki predstavlja orodje, s katerim bralec lahko poveže priporočila iz 1. faze zbirnega poročila s poročili posameznih držav v projektu;
- *Pregled ne-evropske literature*;
- *Vodič ocenjevalnih virov*, ki vsebuje vire iz 25 držav, zbrane v drugi fazi projekta.

Za več informacij si pogledjte: www.european-agency.org/agency-projects/assessment-in-inclusive-settings or contact: secretariat@european-agency.org

NOVICE DRŽAV ČLANIC AGENCIJE

4. DANSKA – SKUPNI UKREP: SPODBUDA ZA INKLUZIJO

Osebjem šole Peder Lykke je skupaj z Agencijo za razvoj izobraževanja na področju posebnih potreb in z izobraževalno-psihološko svetovalno službo (PPR) iz Københavna v okviru t.i. projekta skupnega ukrepa proučilo nove načine sprejemanja staršev v šolo.

Dve strokovnjakinji, odgovorni za razvoj tega sodelovalnega projekta – Kirsten Hansen, razvojna svetovalka in Jette Lentz, vodja psihološke službe – opisujeta projekt takole:

‘V Upravi za otroke in mladino v Københavnu podpiramo lokalne politike pri razvoju metod in strategij za inkluzijo na področju posebnega izobraževanja. Metode, ki smo jih uporabili pri našem projektu t.i. skupnega ukrepa, so bile posredovane vsem, ki delajo na tem področju ne le v našem okraju (mestno središče), temveč tudi v šolah v drugih delih Københavna. Poleg tega psihologi iz izobraževalno-psihološke svetovalne službe (PPR) v našem okraju zdaj uporabljajo pri svojem delu bolj celosten pristop.

Občina København se je odločila začeti z reformo posebnega izobraževanja, da bi zagotovila vključenost otrok s posebnimi potrebami v Folkeskole. Reformo so predstavili vzporedno s projektom skupnega ukrepa, z namenom da pridobi Uprava za otroke in mladino večji vpliv in tako posreduje znanje različnim deležnikom.

Septembra 2008 smo v københavnski mestni hiši organizirali konferenco. Predstavniki projekta Ocenjevanje v inkluzivnih okoljih so skupaj z danskimi raziskovalci predstavili svoje poglede in stališča vrsti strokovnjakov in občinskim odločevalcem. O projektu je bil narejen DVD [za več podrobnosti uporabite kontaktne podatke spodaj].

Od takrat dalje so se stvari začele hitro razvijati. Od 8 okrajev v Københavnu je bil okraj mestno središče izbran kot pionirski okraj za reformo posebnega izobraževanja. Delo tu nam bo omogočilo, da postanemo zgled ostalim okrajem v občini.

Izbrani smo bili zato, ker smo sodelovali v projektu Agencije, ki je proučeval razvoj ocenjevanja širom po Evropi. Projekt je predstavljal odlično priložnost za izmenjavo mednarodnih informacij, kakor tudi za izvajanje vpliva na politike in metode inkluzije v občini København.’

Za več informacij kontaktirajte: Kirsten Hansen, razvojna svetovalka, e-mail: Kirsha@Buf.Kk.Dk, ali Jette Lentz, vodja psihološke službe na Upravi za otroke in mladino, e-mail: Jette.Lentz@Buf.Kk.Dk, obe iz mestne uprave Københavna, Danska.

5. GRČIJA – NEDAVNE REFORME V GRŠKEM IZOBRAŽEVALNEM SISTEMU

Grška vlada je nedavno sprejela sklop novih strateških ciljev za področje terciarnega izobraževanja. Uspelo ji je uveljaviti pobude, ki so bile zakonodajno sprejete med leti 2004 in 2007. Njihov cilj je bil usklajevanje z evropskimi izobraževalnimi standardi in merili.

Cilji reforme so spremeniti zakonodajni okvir, ki se nanaša na: a) strukturo izobraževalnih ustanov, b) novo agencijo za priznavanje stopnje izobrazbe (L 3328/2005), c) zagotavljanje kakovosti v višjem in visokošolskem izobraževanju (VI), d) vseživljenjsko učenje in združeni podiplomski študijski programi (L 3369 & 3404/2005), e) ustanovitev Mednarodne grške univerze (L3391/2005) ter drugi zakoni, ki urejajo področja IKT v poučevanju, poklicno izobraževanje, enako obravnavo žensk in moških, pogoje za vstop v

višje in visokošolsko izobraževanje in merila o izpolnjevanju pogojev. Od omenjenega je vredno izpostaviti dvoje:

1. Reforme v delovanju inkluzivnih šol – vsi učenci so vključeni v redni državni šolski sistem, ki upošteva njihove posebne izobraževalne potrebe: npr. medkulturno izobraževanje za učence manjšinskih etničnih skupin in posebno izobraževanje za učence s posebnimi izobraževalnimi potrebami. Kljub temu pa so bile ustanovljene šole za muslimanske manjšine.

2. Reforme v sistemu usposabljanja učiteljev – od 2005 do 2007, je Pedagoški inštitut izvajal pomemben program za usposabljanje učiteljev. To je program usposabljanja učiteljev za zadovoljevanje posebnih potreb, ki je organizirano in se izvaja znotraj okvira splošnega sistema usposabljanja. Zakon o posebnem izobraževanju jasno pravi, da naj se 'učitelji, ki poučujejo v šolah za posebno izobraževanje in v inkluzivnih okoljih, udeležujejo izobraževalnih programov na Regionalnem centru za usposabljanje' skupaj z vsemi ostalimi učitelji osnovnošolskega in srednješolskega izobraževanja, kot je to opredeljeno v 4. členu zakona (i.e. vsi učitelji se usposobijo za posebno izobraževanje). Od leta 2004 se izvajajo naslednji programi.

Uporaba IKT v poučevanju: 100-urni program, ki poteka v treh fazah: a) znanstveni pristop k uporabi IKT v poučevanju, b) postopek oblikovanja in zagotavljanje IKT poučevanja v šolah in c) problemi, ki se pojavljajo v poučevanju IKT v šolah kot tudi metode za njihovo reševanje.

Usposabljanje za uporabo novih tehnologij: 96-urni program z dvema sestavinama, a) izboljšana uporaba PC-jev s strani učiteljev in b) uporaba novih tehnologij v izobraževanju.

Ovrednotenje in izmenjava mnenj: razpravljanje o problemih, s katerimi so se v prejšnjem šolskem letu srečevali učitelji in so povezani z uporabo novih učbenikov, kakor tudi oceno njihove uporabnosti.

Program usposabljanja za obvladovanje oz. upravljanje različnih potreb: 50-urni program, ki ga obiskujejo osnovno- in srednješolski učitelji, katerega namen je obogatiti njihovo znanje, izboljšati prakso in razvoj sposobnosti za obvladovanje dela na področju učnih težav in posebnih sposobnosti učencev znotraj inkluzivnega pristopa, vedenjskih problemov (agresije, nasilja, čustvenih motenj) in kulturne raznolikosti.

Za več informacij kontaktirajte: Maria Palaska-Ioannidis, nacionalna koordinatorica Agencije: mpalask@sch.gr ali Maria Michaelidou, članica predstavniškega odbora Agencije: smi@acm.org

6. ŠPANIJA – 'TOTS MÚSICS, TOTS DIFERENTS' (VSI GLASBENIKI, VSI RAZLIČNI)

Regija Valencia je v Španiji znana po svojem glasbenem poreklu; tu so doma dobri glasbeniki in številna glasbena združenja, ki vsi prispevajo h glasbenemu izobraževanju. Mesto Torrent je dober primer tega: ima velik avditorij in več glasbenih združenj, ki skupaj s profesionalnim glasbenim konservatorijem ustvarjajo okolje, ki podpira glasbeno izobraževanje.

Konservatorij v Torrentu je center, ki pripravlja študente glasbe za osnovne in profesionalne stopnje glasbenega izobraževanja. Ustanovljen je bil leta 1971, od takrat dalje pa se je zelo razširil in združuje zdaj vrsto različnih izobraževalnih dejavnosti za študente. Trenutno je na konservatoriju zaposlenih 62 učiteljev in 8 uradnikov, ki delajo v upravi ter ostalih službah in skrbijo za 540 študentov, vpisanih na Konservatorij.

Leta 2003, ko je bilo evropsko leto invalidov, so zaposleni na konservatoriju podali predlog Ministrstvu za šolstvo pri avtonomni vladi Valencie, da se izvede projekt z naslovom 'Tots

músics, tots diferents' (vsi glasbeniki, vsi različni), ki prvič v Španiji omogoča učencem s posebnimi izobraževalnimi potrebami, da se vključijo v temeljne glasbene programe.

Slogan 'Tots músics, tots diferents' ne obravnava invalidnosti kot nekaj, zaradi česar naj bi bil otrok izključen iz glasbenega izobraževanja.

Pet let kasneje 12 študentov, ki so se udeležili omenjenega eksperimentalnega projekta, uspešno študira glasbo in so pri svojem študiju dosegli visoko raven izobrazbene kot tudi socialne integracije. Takšen uspeh pa ne bi bil možen brez ogromnih naporov in entuziazma, ki ga je pokazala celotna izobraževalna skupnost, kakor tudi ne brez podpore vseh javnih ustanov (Ministrstva za šolstvo, mestnega sveta Torrenta) in nekaj zasebnih podjetij (Sredozemske hranilnice).

Omenjeni izobraževalni projekt je bil pohvaljen od Ministrstva za šolstvo in je v letu 2006 prejel drugo nagrado 'Marta Mata' za visoko izobraževalno kakovost in leta 2007 prvo nagrado za centre, ki razvijajo nove projekte za učence s posebnimi izobraževalnimi potrebami.

Projekt je tako zelo inovativen, da je spremenil tradicionalni koncept glasbenega konservatorija in da je bilo posledično potrebno izpeljati vrsto prilagoditev v centru, kot so prenovljeno usposabljanje učiteljev, spremembe v stališčih učiteljev, prestrukturiranje centra in spremembe v metodologiji in virih.

V iskanju socialne solidarnosti in pravic ter kot alternativa izključenosti najbolj ranljive skupine mladih iz umetniškega izobraževanja, predstavlja omenjeni projekt resničen napredek.

Za več informacij kontaktirajte: Yolanda Jiménez Martínez, nacionalna koordinatorica Agencije: yolanda.jimenez@educacion.es; Manuel Tomás Ludeña, ravnatelj Konservatorija v Torrentu: manuel.tomas@conservatoritorrent.net

7. FRANCIJA – DVE NOVI INOVATIVNI POBUDI ZA RAZISKAVE IN USPOSABLJANJE

Simpozij 'Voh, spomin in učenje', prvi dogodek, ki ga je organizirala 'Skupina za raziskave invalidnosti in čutov', je 27.-29. januarja 2009 potekal v Parizu.

Dve vprašanji, ki sta se pojavili ob znanstvenem in pedagoškem raziskovanju, se osredotočata na pet čutov, kar je predstavljalo tudi izhodišče za srečanje, in sicer kako lahko uporabimo določen čut, ki obstaja v človeku že v plodu, da z njim komuniciramo in kako lahko izboljšamo pedagoške dejavnosti za invalide?

Simpozij je bil rezultat sodelovanja med Evropskim centrom za znanost okušanja iz Dijona in INS-HEA iz Suresnesa (Nacionalni višješolski inštitut za izobraževanje mladih invalidov in za prilagojeno poučevanje). Simpozij se je posvečal vohu; čutu, ki je deležen zelo malo pozornosti, čeprav je izredno pomemben za vrsto kognitivnih izkušenj, kot so na primer razlikovanje, spomin in zadovoljstvo.

Cilji simpozija so bili: pregledati trenutno znanje na znanstveni in pedagoški ravni; pokazati, kako lahko voh pomaga pri učenju, kar velja zlasti za mlade invalide; dati nov zagon srečanjem in izmenjavam, kjer se lahko izmenja strokovno znanje, ki na tem področju obstaja.

Simpozija 'Voh, spomin in učenje' so se udeležili raziskovalci iz različnih držav, ljudje, ki delajo na področju zdravstva in izobraževanja, eksperti za voh ter starši invalidnih otrok. Vprašanje voha je bilo obravnavano z vidika različnih zaznav, senzibilnosti in izkušenj, vključno s povezavami med vohom, čustvi in spominom. Proučevali so vpliv voha na učni

proces mladih invalidov in kako bi ga lahko uporabili za izboljšanje vsakdanjika invalidnih oseb.

Namestitev invalidnih otrok – 12 ½ dnevni program usposabljanja, ki se ga je udeležilo 120 oseb, ki delajo z majhnimi otroki v enem večjih mest na severu Francije.

Program je zasledoval dva cilja: razviti razumevanje tega, kako namestiti invalidne otroke v strukture oz. ustanove za majhne otroke in omogočiti različnim osebam v teh strukturah, da sodelujejo in si izmenjavajo izkušnje.

Obravnavane so bile naslednje vsebine:

- Pravni in institucionalni okvir oskrbe oz. namestitve invalidnih otrok;
- Strokovno znanje partnerjev v ustanovah in lokalnih združenjih, s katerimi se lahko mrežno povezujejo;
- Vrsta referenčnih točk na področju invalidnosti, bolezni in težav, povezanih s problemi nastavitve, pomoči in izobraževanja majhnih otrok.

Poročilo Agencije, z naslovom *Zgodnja obravnava v otroštvu: analiza situacije v Evropi – ključni vidiki in priporočila*, je bilo posredovano vsem udeležencem kot referenčni dokument.

Opisani program usposabljanja bo predlagan kot eksperimentalna osnova v dveh nadaljnjih mestih, nato pa bo postal širša ponudba za vso Francijo.

Za več informacij kontaktirajte: Nel Saumont, nacionalni koordinator Agencije: international@inshea.fr

8. PORTUGALSKA – UREDNIŠKA POLITIKA SPODBUJA VEŠČINE PISMENOSTI

Na Portugalskem je založniška hiša CERCICA začela z uredniško politiko o dostopnosti otroških knjig za vse otroke. S podporo Ministrstva za šolstvo in Mestne hiše Cascais so zbrali skupino strokovnjakov, ki so s partnerskim delom zapolnili vrzel na portugalskem tržišču.

Do zdaj so na trg dali dve knjigi, *O Segredo do Sol e da Lua* in *O Gato Gatão Poeta de Profissão*. Knjigi sta predstavljeni v štirih različnih formatih: (i) pisna različica z interaktivnim DVD-jem, ki vključuje avdio različico; (ii) prilagojena različica s piktogramskimi simboli za komunikacijo; (iii) različica v portugalskem znakovnem jeziku in (iv) različica v Braillovi pisavi. DVD vsebuje tudi pedagoške vsebine, predstavljene na igriv način.

Ne glede na individualne sposobnosti posameznega bralca, imajo otroci in odrasli zdaj na voljo orodje, ki prispeva k razvoju pismenosti.

Več informacij je na voljo na: <http://www.editoracercica.com/>

9. ISLANDIJA – UNIVERZITETNI PROGRAM ZA ŠTUDENTE Z INTELEKTUALNIMI PRIMANJKLJAJI

20. junija je na Univerzi na Islandiji diplomiralo 22 študentov, in sicer imajo posebno diplomu, povezano z delom in oblikovano posebej za študente s posebnimi izobraževalnimi potrebami.

Program, ki so ga na Islandiji uvedli jeseni 2007, prvič omogoča univerzitetno izobraževanje osebam z intelektualnimi primanjkljaji. Program je organiziran kot dvoletni

raziskovalni razvojni projekt na Fakulteti za družboslovne znanosti in je v skladu z uradno politiko mednarodne organizacije, ki podpira osebe s posebnimi izobraževalnimi potrebami, s Konvencijo o človekovih pravicah in politiko Univerze na Islandiji.

Glavni cilj programa je nuditi študentom z intelektualnimi primanjkljaji priložnost, da polno sodelujejo v družbi. Tako je bilo obiskovanje študijskih programov z ostalimi študenti sestavni del projekta, kakor tudi sistem mentorstva z drugimi študenti, ki so nudili pomoč na individualni osnovi.

Tako profesorji kot študenti programa so izrazili veliko zadovoljstvo z dvoletno izkušnjo. Upravno osebje je poročalo, da je študij študentom pomagal povečati njihov občutek lastne vrednosti in izboljšati veščine socialne interakcije poleg akademskega znanja in spretnosti na področju dela, katerega so si izbrali. Študenti so bili še posebej zadovoljni s priložnostjo študirati skupaj s študenti brez intelektualnih primanjkljajev, kar je po njihovem mnenju predstavljalo kritični dejavnik uspešne izobraževalne izkušnje.

Za več informacij kontaktirajte: Bryndís Sigurjónsdóttir, nacionalni koordinator Agencije: bryndis@bhs.is

10. ŠVEDSKA – VSAKDANJE ŠOLSKO ŽIVLJENJE ZA UČENCE S TELESNIMI INVALIDNOSTMI; ETNOLOŠKA ŠTUDIJA

Socialne situacije učencev, ki doživljajo (poučevanje in) inkluzijo ali izključitev, so tipična značilnost šolskega vsakdanjika za učence s fizičnimi invalidnostmi. Šolska situacija je za te učence zelo zapletena in zahteva velike napore s strani celotnega šolskega osebja, vključenega v delo z njimi: od učiteljev, asistentov in ravnateljev do lokalnih in vladnih organov.

V študiji je bilo ključnega pomena vprašanje: kakšen je šolski vsakdanjik za te učence. Izhodišča in perspektive v poročilu študije so naslednja: konstruktivizem, otrokova perspektiva, perspektiva drugih otrok, etnografija in kulturna analiza. Študija je raziskovalne narave in obravnava celotno perspektivo otrokovega šolskega vsakdanjika.

Pomembno področje predstavlja za otroke socialni položaj. Interakcija med invalidnim učencem in njegovimi vrstniki je lahko zelo različna, kot tudi sam pojav učencev, ki so vključeni ali izključeni. Za njihov socialni položaj oz. situacijo je značilna velika zapletenost. Kot primer naj navedemo dejstvo, da so ti otroci del več različnih učnih situacij, kjer igrajo osrednjo vlogo organizacijske rešitve šole in šolska kultura.

Drugo pomembno področje je razvoj učenčevega izobraževanja in znanja. Šolsko osebje in starši v tej zvezi omenjajo negotovost glede učenja in potrebujejo oz. zahtevajo več informacij in znanja. Ugotovitev študije je, da imajo učenci individualne potrebe; potrebujejo več časa in različne pedagoške rešitve. Obstaja tudi potreba po organiziranem usposabljanju na delovnem mestu in dialogu.

Iz študije izhaja ugotovitev, da prevladuje podpora načelu inkluzije, istočasno pa obstaja tudi negotovost glede tega, kako ustrezno spremeniti prakso. Kompleksne invalidnosti učencev predstavljajo za šolo povečane zahteve po prožnosti in zagotavljanju individualnega pristopa za učence.

Ostale ugotovitve govorijo o: pomenu zavezanosti načelom; zavedanju, da izključujoče situacije niso vedno očitne, obstaja pa tudi hierarhija (sistem moči), in sicer tam, kjer prihaja do interakcije med invalidnostjo in spolom. Vse omenjeno kaže na potrebo po samorefleksiji in po inkluzivnih strategijah za vse osebje na šoli in za vključene vladne organe.

Za več informacij kontaktirajte: Göran Nygren, Univerza v Upsali:
goran.nygren@etnologi.uu.se
Poročilo v švedščini lahko snamete s:
<http://publications.uu.se/abstract.xsql?dbid=9351>

11. LUKSEMBURG – NOVA ‘TEMELJNA ŠOLA’

21. januarja 2009 so bili sprejeti trije zakoni, ki urejajo novo ‘temeljno šolo’. Vsi trije zakoni reorganizirajo prvih devet let šolanja na pedagoški in organizacijski ravni, z namenom da se zagotovijo boljši rezultati vseh učencev. Zakoni so stopili v veljavo septembra 2009.

Vsaka temeljna šola bo zdaj lahko diferencirala svoje izobraževanje, se odločala o pobudah in jih tudi izvajala, z namenom da učence pripelje do in celo preko ravni zahtevanih kompetenc. Za šolsko leto 2009-2010 se predvideva izvajanje naslednjih sestavin:

Učni cikli – od septembra 2009 dalje so vse predšolske ustanove in osnovne šole, ki se zdaj imenujejo temeljne šole, organizirane v štirih učnih ciklih. Učni cikli nadomeščajo tradicionalno organizacijo šolskih let.

Izobraževalne skupine – v vsaki šoli se vsi, ki učijo in ki skrbijo za otroke istega učnega cikla, medsebojno posvetujejo in delujejo v skupinah.

Večprofesionalne skupine – vsaka temeljna šola bo lahko zaprosila za pomoč večprofesionalno skupino. Skupina, sestavljena iz različnih strokovnjakov, nudi pomoč otrokom s posebnimi potrebami.

Pristop na osnovi kompetenc – izobraževanje in učenje, ki temelji na kompetencah, je osrednji del reforme. Pristop na osnovi kompetenc bo uveden progresivno. Pedagoške skupine se bodo osredotočale na kompetence, ki so predvidene za štiri izobraževalne cikle ter oblikovale učne situacije, ki ustrezajo takšnemu pristopu.

Novo ocenjevalno orodje – novi ocenjevalni pristopi za boljše ponazoritev načinov, kako se je učenec razvil v smeri kompetenc in na katerih področjih mora še napredovati.

Šolski načrt uspeha napredka – vsaka šola sestavi šolski načrt uspešnosti, ki opredeljuje specifične cilje šole, z namenom da se učence pripelje do uspeha. Glede odzivanja na potrebe, identificirane v načrtu, imajo šole določeno mero avtonomnosti. Lahko prilagodijo uradne programe, izbirajo učne pripomočke, spremenijo sestavo skupin otrok, itd..

Šolski odbori – poleti 2009 je vsaka šola oblikovala šolski odbor in imenovala predsednika. Z naslednjim letom bo delo odbora posvečeno podpori pri šolski organizaciji, oblikovanju šolskega načrta uspeha napredka, odobritvi izbire učnih pripomočkov in delu s starši.

Za več informacij si pogledjte: www.men.lu

12. BELGIJA (FLAMSKO GOVOREČA SKUPNOST) – PREDLOG ZA NOV UČNI PODPORN OKVIR

Kot odziv na potrebo po bolj inkluzivnem šolskem sistemu, usklajenim z mednarodnim razvojem, je Ministrstvo za šolstvo v Flandriji izdelalo načrt za stopenjski sistem šolske učne pomoči, vključno s pravico izbire med redno šolo ali šolo s prilagojenim programom, z enako ravni pomoči.

V skladu z modelom invalidnosti SZO (ICF), so v novem predlogu najprej naštetih načini določanja ravni kurikularne prilagoditve in potrebne pomoči, upoštevajoč specifične potrebe otroka. Predlagana je klasifikacijska matrika, po kateri so posebne potrebe

karakterizirane na osnovi učenčeve ravni zahtevane izobraževalne pomoči in sklopa težav, s katerimi se učenec/učenka sooča.

Za določitev veljavnosti in zanesljivosti novega sistema je bil izbrani vzorec 8.648 učencev (iz celotnega števila 1.109.909, v starosti 2,5-18 let) iz rednih in posebnih osnovnih in srednjih šol dodeljen enemu od matričnih mest. Psihologi 73 šolskih psiholoških služb (ŠPS) so bili naprošeni, da določijo posebne potrebe po novih merilih. Oblikovana sta bila priročnik in spletni elektronski obrazec, vzpostavljena je bila služba za pomoč in odprli so podatkovno bazo, kamor so sodelavci ŠPS vnašali svoje pripombe.

Ugotovljeno je bilo, da ima približno 20% otrok osnovnošolske starosti neko vrsto posebnih potreb. Od te skupine jih ima 12,5% blago intelektualno motnjo in/ali učne težave. 3,3% vseh osnovnošolskih otrok je bilo diagnosticirano z vedenjskimi motnjami ali motnjo avtističnega spektra. 16% mladih, starih od 12 do 18 let, potrebuje višje stopnje prilagoditve; od te skupine jih ima 8,9% blage intelektualne motnje in/ali učne težave; 3,4% vseh srednješolskih otrok pa ima diagnozo vedenjskih motenj ali motnjo avtističnega spektra.

Nova matrika se je izkazala kot veljaven in zanesljiv sistem. Vendar ostaja nekaj pomislekov. Šolsko osebje nanjo še ni dovolj pripravljeno. Potrebno bo razmisliti o (pre)usposabljanju učiteljev, da bodo šole tako bolj usposobljene za inkluzivno ravnanje z otroki s posebnimi potrebami. Šolske psihološke službe pa se bodo morale usposobiti za ICF-CY, da bodo delovale na bio-psiho-socialen način in bile sposobne izvajati na potrebah temelječe in dinamično ocenjevanje potencialov (namesto psihometričnega načina, ki je trenutno v rabi), kakor tudi upoštevati kontekstualne dejavnike, kot so družina in šolsko okolje. Sistem je trenutno v razpravi na politični ravni in zaradi nedavne spremembe vlade še ni v rabi.

Za več informacij kontaktirajte:

Jo.lebeer@ua.ac.be & elke.struyf@ua.ac.be – Univerza v Antwerpnu

marijke.wilssens@arteveldehs.be – Pedagoška fakulteta za posebne potrebe Artevelde

theo.mardulier@ond.vlaanderen.be – Flamsko ministrstvo za šolstvo in usposabljanje, član predstavniškega odbora Agencije

13. NEMČIJA – RATIFIKACIJE KONVENCIJE OZN O PRAVICAH INVALIDOV

V marcu 2009 je bila sprejeta Konvencija OZN. Nemčija se je s podpisom zavezala, da bo uveljavila načelo inkluzije. V deželi Schleswig-Holstein se pod geslom 'bolje skupaj' že eno leto izvaja inkluzivno izobraževanje.

Aprila 2009 je Ute Erdsiek-Rave, ministrica za šolstvo dežele Schleswig-Holstein izjavila: *'V naši pedagoški usmeritvi potrebujemo spremembe na nacionalni ravni. Inkluzivno izobraževanje namreč ne pomeni, da se mora otrok prilagoditi obstoječim šolam; velja obratno. Inkluzivna redna šola pomeni, da je dobrodošel vsak otrok, zlasti in celo če ima zdravstvene, socialne ali izobraževalne probleme in probleme pri uspešnem delu.'*

Začetek izvajanja je sovpadel z mednarodnim simpozijem v Rendsburgu, kjer naj bi se predvsem nemški in evropski udeleženci – vključno s člani Agencije – učili drug od drugega. Vendar pa bi moralo biti še več takšnih dogodkov, ki bi podprli proces uvajanja in imeli za cilj oblikovanje akcijskega načrta za naslednjih deset let, vključno s spremembami zakonov in predpisov ter financiranja okvira za inkluzivni šolski sistem.

Nacionalna konferenca, ki se je osredotočala na 24. člen Konvencije OZN o pravicah invalidov, je potekala 1. julija 2009.

Na konferenci so sodelovali Karin Evers-Meyer in predstavniki Zveznega ministrstva za socialne zadeve za potrebe invalidov, ki so predstavili rezultate kampanje 'Vse inkluzivno! Nova Konvencija OZN'.

V ta namen izdani knjižici so navedene odgovornosti, povezane s področjem izobraževanja. Brošura poziva k sestavi akcijskega načrta za inkluzivno izobraževanje; k ukrepom za prost dostop in k uvedbi inkluzivnih študijskih pogojev na univerzah. Potrebne so pobude za financiranje socialne pomoči, ki mora biti bolj usklajena. Kampanja 'Vse inkluzivno!' je potekala med januarjem in marcem, ko je Zvezno ministrstvo za socialne zadeve za potrebe invalidov in 22 združenj organiziralo osem konferenc, na katerih so obravnavali različna področja Konvencije OZN.

Knjižica z rezultati kampanje je dostopna na povezavi: <http://www.alle-inklusive.behindertenbeauftragte.de/>

14. ZDRUŽENO KRALJESTVO (ANGLIJA) – USPEH ZA VSE: IZBOLJŠANJE REZULTATOV OTROK IN MLADIH S POSEBNIMI IZOBRAŽEVALNIMI POTREBAMI IN INVALIDNOSTMI

Uspeh za vse je pionirski projekt, ki krepi prizadevanja otrok in mladih s posebnimi izobraževalnimi potrebami in invalidnostmi, s poudarkom na učnih rezultatih.

460 šol na 10 območjih v Angliji bo dve leti izvajalo omenjeni projekt, in sicer od septembra 2009 dalje. Uporabili bodo posamezniku prilagojen učni pristop, strogo akademsko ocenjevanje, sledenje in intervencijo. Sodelovali bodo s starši ter se trudili izboljšati širše rezultate.

Šole in lokalne oblasti, ki sodelujejo v projektu Uspeh za vse, bodo zgled za personalizacijo (posamezniku prilagojen pristop). Do konca projekta naj bi šole razvile etos uspeha za svoje učence in prišle do spoznanja, da imajo dejansko na voljo vrsto dokazano učinkovitih učnih in poučevalnih pristopov. Lokalne oblasti, ki sodelujejo v projektu, morajo znati identificirati in zadovoljevati potrebe otrok s posebnimi izobraževalnimi potrebami in invalidnostmi ter jim zagotoviti storitve, ki resnično 'služijo namenu'.

Uspeh za vse je projekt, s katerim naj bi okrepili ambicije vseh, vključno tistih z dodatnimi težavami. Otrokom in mladim s posebnimi izobraževalnimi potrebami in invalidnostmi bo omogočil, da se bodo kot učenci počutili varnejše, pozitivno sprejemali življenje v šoli in uresničili svoje potenciale.

K sodelovanju bodo pritegnili tudi starše, da bodo imeli večje zaupanje v izobraževalni sistem in odigrali aktivno vlogo v učenju svojega otroka.

Za več informacij pojdite na: <http://nationalstrategies.standards.dcsf.gov.uk/node/189431>

INFORMACIJE O IZDAJI

Evropska agencija za razvoj izobraževanja na področju posebnih potreb je neodvisna in samoupravna organizacija, ki jo podpirajo države članice Agencije in evropske ustanove (Komisija in Parlament). Izdajo glasila so omogočile države, ki so članice Agencije, kakor tudi Generalni direktorat za izobraževanje, usposabljanje in kulturo pri Evropski komisiji http://ec.europa.eu/dgs/education_culture/index_en.htm

Mnenja posameznikov, objavljena v EuroNovicah, ne predstavljajo nujno uradnih stališč Agencije, njenih članic ali Komisije. Komisija ni odgovorna za uporabo informacij v pričujočem dokumentu.

Dovoljeno je narediti izvlečke iz glasila, v kolikor je vir jasno naveden. Elektronske različice so na voljo na spletni strani Agencije: www.european-agency.org

Sekretariat:

Østre Stationsvej 33

DK-5000, Odense C

Danska

Tel: +45 64 41 00 20

secretariat@european-agency.org

Urad v Bruslju:

3 Avenue Palmerston

BE-1000, Bruselj

Belgija

Tel: +32 2 280 33 59

brussels.office@european-agency.org

Za dodatne izvode glasila ali druge informacije o delu Agencije se obrnite na:

Članico predstavnškega odbora za Slovenijo, Bojano Globačnik, bojana.globacnik@gov.si

Pričujoča različica EuroNovic je prevod originalnega besedila držav članic Agencije, ki je v angleškem jeziku. Angleško različico poročila in različice v drugih jezikih lahko snamete s spletne strani: <http://www.european-agency.org/news/euronews>

Natisnil: Halstan www.halstan.co.uk

Jeziki: CS, DA, DE, EL, EN, ES, ET, FI, FR, HU, IS, IT, LT, LV, MT, NL, NO, PL, PT, **SL**, SV

ISSN: 1902-9837

© **European Agency for Development in Special Needs Education 2009**

Za tiskanje EuroNovic se uporablja papir iz celuloze, pridobljene iz trajnostno upravljanih gozdov, beljene brez elementarnega klora.